

Nadarjeni

Silvo Šinkovec, D. J., dr. ped. znanosti, psiholog, defektolog in teolog, je predavatelj, terapevt, voditelj več seminarjev, šol za starše in duhovnih vaj, urednik revije *Vzgoja*, duhovni asistent DKPS in direktor *Inštituta Franca Pedička*.

Konec oktobra 2017 je bil v Portorožu mednarodni posvet o delu z nadarjenimi, na katerem je nastopilo 111 strokovnjakov; toliko je tudi pisnih prispevkov v zborniku posveta *Talent education – izobraževanje talentov*. Na to temo se vsako leto odvijajo mednarodni posveti (na primer ECHA, ki bo prihodnje leto v Dublinu), tudi pri nas jih je bilo že nekaj. Zanimalo me je, na kateri stopnji je trenutno pogovor o tej temi.

Dr. Mönks, vodilna avtoriteta v Evropi na tem področju, je tarna, da je gibanje izgubilo zagon in da bi mu bilo treba dati novega vetra. Zato sem s posebnim zanimanjem čakal na njegovo predavanje in njegovo glavno misel. Naslonil se je na dr. Bettsa in predstavil model filozofije ALM (Autonomous Learner Model). Poleg nekaterih bistvenih poudarkov te filozofije, med katerimi je tudi pozitivna samopodoba, je predavanje zaključil z dvema točkama: odgovornost in *passion*. Slednja me je pritegnila. Besedo lahko prevedemo kot strast, zavzetost, to, kar imamo radi. Ko imam nekaj rad, se temu ves posvetim in naredim največ. Znanstvene discipline pedagogike torej ponovno odkrivajo vlogo ljubezni.

Dr. Niamh Stack iz Glasgowa je poudarila skupnost, v kateri rastejo otroci, tudi nadarjeni, zato je ključnega pomena za njihov optimalni razvoj dobro sodelovanje staršev, šole in širše skupnosti. Ob mnogih vodilih vzgoje je poudarila, da je najbolj pomembna komunikacija. Dr. Leanne Hoogveen je poudarila pomen *implicit theories*, kar bi se lahko prevedlo kot 'pedsodki'. Vnaprej izdelane predstave o sebi ali o drugih pomembno vplivajo na vedenje. Zato ne gre ob 'ne zmorem' in 'ne znam'. Šlo bo pri 'zmorem'. To potrjuje pomen samospoštovanja. Iz nizkega samospoštovanja izvira podcenjujoč samogovor. Če starši dvomijo o otrokovih sposobnostih, ga ne morejo ustrezno spodbujati k učenju in napredovanju.

Švicarski strokovnjak dr. Victor Müller-Opplinger je podal ekološki model razvoja nadarjenih, izhajajoč iz izpolnitvenih teorij osebnosti. Tudi on ne prisega več na paradigmo IQ, zavzema se za celostni razvoj otroka. Pričakuje pa, da talenti ne bi služili le osebni koristi posameznikov, ampak v dobro skupnosti, vse družbe – nadarjeni morajo prispevati več za vse. Zato vključuje etično razsežnost vzgoje. Poudarja pomen samostojnega dela in osebne odgovornosti učencev, prebujanja interesa za učenje, pozitivne samopodobe, upoštevanja čustev, socialnega okolja, spodbujanja samorefleksije, prilagodljivih učnih pogojev, osebne spremljanja učencev in taktnega nagrajevanja napredovanja učencev.

Izhajajoč iz raziskave o vzgojnih načrtih, sem podal svoje sporočilo na posvetu. Če se je prvo obdobje dela z nadarjenimi sukalo predvsem okrog večje produktivnosti (nadarjeni morajo storiti več, opraviti več nalog), drugo okrog zgodnjega diagnosticiranja (čim prej jih odkrijmo, da bomo z njimi čim prej delali), se je v tretjem obdobju prenesel poudarek na osebnost, razvoj celostne osebnosti. To so potrdili mnogi prispevki na tem posvetu. Zato je pomembno, da šola goji kulturo spoštovanja, ki se prične s spodbujanjem samospoštovanja. Ta sloni na občutku, da sem kos nalogam in da sem vreden ljubezni. Za celostni razvoj osebnosti je pomembnih sedem področij: telo, čustva, razum, vedenje, socialna razsežnost, razvoj estetskega in duhovnega čuta; vsa pa naj se razvijajo ob jedru osebnosti.

Hvala organizatorjem za dragocen posvet. Veliko domačih in tujih avtorjev je predstavilo svoje delo. Vesel sem bil, da gre pogovor v smer celostnega razvoja, ne več samo kognitivnega. Neka avtorica je izpostavila primer mame, ki je bila vzgajana kot nadarjena, za svojega otroka pa ne želi, da ga tako 'izpostavljajo' v šoli. V luči inkluzivne pedagogike nadarjenih verjetno ni treba ločevati od drugih, jim dati nalepko 'nadarjeni'. Treba pa jih je opaziti in spremljati, predvsem pa paziti, da razvijajo vse plasti osebnosti.